

ПРАВОСЪДИЕ В НАЙ-ДОБРИЯ ИНТЕРЕС НА ДЕЦАТА И АДАПТИРАНО КЪМ ТЕХНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ

На 28.04.2025 г. Националният институт на правосъдието организира годишна среща на мултипрофесионална общност „Правосъдие за деца“, на която бяха обсъдени практическите проблеми в работата на съда, прокуратурата и МВР за осигуряването на щадящо правосъдие на децата. Срещата се проведе по проект „Укрепване на капацитета на съдебната система за осигуряване на ефективен достъп до правосъдие на децата“, финансиран по програма „Закрила на деца: Правосъдие за деца“ на фондация „Лъчезар Цоцорков“.

Отправна точка за дискусия беше анализът, изготвен от работна група от експерти на общността относно практиката на съдилищата по наказателни дела, в които участват ненавършили пълнолетие лица в различно процесуално качество. В контекста на стандартите на ЕС, формулирани в Директива 2012/29/ЕС за минималните стандарти за правата на жертвите от престъпления и Директива (ЕС) 2016/800 относно процесуалните гаранции за децата заподозрени или обвиняеми, бяха разгледани 58 дела, приключили през периода 2021 – 2024 г. на 20 различни по големина районни и окръжни съдилища от петте апелативни райони на страната.

На срещата, проведена с участието на 65 съдии, прокурори, следователи, представители на компетентните институции, УНИЦЕФ и неправителствени

организации беше единодушно изразено становището, че липсва цялостна концепция за правосъдие за деца, както и специален закон, който да отразява тенденциите в обществото и съвременното разбиране за правата на детето. В НК, НПК, ЗБППМН и ЗИНЗС е налице специална уредба, която е остаряла, разпокъсана и противоречива, фокусирана върху наказателната репресия, а не закрилата и социалната реинтеграция на детето.

Във връзка с подготовката на анализа беше констатирана липсата на статистическа информация относно образуваните дела с участието на деца – извършители или жертви. Събирането и обобщаването на актуални и достоверни данни за тези дела е изключително важно не само за провеждане на задълбочени проучвания за ефективността на системата за правосъдие за деца, но и за нейното реструктуриране и оптимизиране.

Следните предложения бяха обсъдени и идентифицирани на работната среща като основа за усъвършенстване на модела за правосъдие на деца:

1. Актуализация на концепцията за държавна политика в областта на правосъдието за деца, приета от Министерския съвет през 2011 г.
2. Ускоряване на работата по усъвършенстване на правната рамка за правосъдието за деца: изготвяне на законопроект за младежкото правосъдие, който да разпознае детето като лице със специфични потребности и права, различни от тези на възрастните.
3. Създаване на механизъм за събиране на статистически данни относно образуваните дела в ЕИСС с участието на деца – напр. чрез отбелязване на тези дела със специален индекс в ЕИСС.
4. Специализация в органите на правораздаването като гаранция за правата на децата – проучване на възможността за обособяване на специализирани звена и съдебни състави за работа с непълнолетни. Препоръката за специализация датира от 20 години в Общия коментар към Конвенцията за защита на правата на детето и адресира специализацията в полицията, съда, прокуратурата, специализираните защитници или други представители, които предоставят правна и друга подкрепа на детето. Необходимо е ясно да бъдат очертани съдиите, прокурорите и следователите, които работят по дела с деца.
5. Специализирано мултидисциплинарно обучение, провеждано от НИП и от Академията на МВР, въз основа на:
  - ✓ разработване на стандарти за уменията и компетентностите на работещите по дела с деца от мултидисциплинарен екип от експерти на общност „Правосъдие за деца“ и с участието на представители на Академията на МВР.

- ✓ структуриране на учебно съдържание, въз основа на стандартите за умения и компетентности, което да се интегрира в обучителните дейности на НИП и Академията на МВР;
- ✓ програма за следдипломна квалификация в областта на правосъдието на деца, по която НИП работи в сътрудничество с Университета в Лайден, Нидерландия, и Юридическия факултет на Пловдивския университет, предвидена да бъде финансирана в рамките на новия програмен период на Норвежкия финансов механизъм.

В спешен порядък – до края на 2025 г. Националният институт на правосъдието инициира процеса на разработване на обучителни стандарти за работа с деца, структуриране на учебно съдържание на обучителните дейности и провеждане на мултидисциплинарни обучения.

НИП потърси съдействието на компетентните органи и институции за предприемане на необходимите действия за ускоряване на работата по предложенията, свързани с държавната политика, усъвършенстване на законодателството, специализацията в правоприлагането и съдебната статистика по делата с участието на деца.

Фондация
**Лъчезар
Цоцорков**

**НАЦИОНАЛЕН
ИНСТИТУТ НА
ПРАВОСЪДИЕТО**